

Limmud - The origins of the Haftarah, and the ancient Chinese Jews of Kaifeng

Source Sheet by Irwin Oppenheim
irwin@oppenheim.nl

1. **General guidelines for reading of Tora and Haftara on weekdays** א.
Megillah 21a מגילה כ"א א
On Mondays and Thursdays during the morning service and on Shabbat during the afternoon service, three people read from the Torah; one may neither decrease the number of readers nor add to them. And one does not conclude with a reading from the Prophets [haftara] on these occasions — בְּשֵׁנִי, וְחֲמִישִׁי, בְּשַׁבַּת בְּמִנְחָה — קוֹרִין שְׁלֹשָׁה. אֵין פּוֹחֲתִין מִקֶּדֶן, וְאֵין מוֹסִיפִין עָלֶיהֶן, וְאֵין מַפְטִירִין בְּנִבְיָא
2. **רש"י על מגילה כ"א א** ב.
ואין מוסיפין עליהן - שלא יקשה לצבור מפני שהן ימי מלאכה ושבת במנחה סמוך לחשיכה הוא שהרי כל היום היו רגילין לדרוש: ואין מפטירין - משום האי טעמא גופיה:
3. **Minhag to read Haftara with Shabbat Mincha** ג.
Shabbat 24a שבת כ"ד א
Rav Aḥadvoi said that Rav Mattana said that Rav said: On a Festival that occurs on Shabbat, one who recites the portion from the Prophets during the afternoon service on Shabbat need not mention the Festival, as, if it were not Shabbat, there would be no reading from the Prophets during the afternoon service on a Festival אָמַר רַב אֲחַדְבּוּי אָמַר רַב מַתְנָה אָמַר רַב: יוֹם טוֹב שָׁחַל לְהִיטּוֹת בְּשַׁבַּת, הַמַּפְטִיר בְּנִבְיָא בְּמִנְחָה בְּשַׁבַּת אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שֶׁל יוֹם טוֹב, שְׁאֵילְמָלָא שַׁבַּת אֵין נִבְיָא בְּמִנְחָה בְּיוֹם טוֹב.
4. **So can one read a Haftara with Shabbat Mincha after all?** ד.
רשב"א על מגילה כ"א ב
בשבת וביום טוב בבקר הוי תקנת חכמים קבועה לאפטורי בנביא, אבל במנחתא ליכא חיובא ומיהו אי בעו לאפטורי שפיר דמי, ומקומות מקומות יש, יש שמפטירין במנחתא דשבתא ויש שאין מפטירין... וכן השיב רבינו הא"י

גאון ז"ל שמנהגות חלוקות הן, ועדיין יש בפרס ומדי הפטרות ידועות בשבת
במנחה לכל השנה כולה

- ה. ספר המכריע סימן לא [ישעיה די טראני] 5.

וכך מצאתי כתוב בתשובות רב נטרונאי גאון זצוק"ל. ושאלתם מה הן
מפטירין בנביא בשבת במנחה בדורות הראשונים כשהיו קורין בתורה בשבת
היו מפטירין בספר ישעיה הנביא. וכולן בנחמות שבו, ולא היו מוסיפין על
עשרה פסוקים. ובשני פרסיים גזרו שלא להפטיר, וכיון שנסתלקו נסתלקו.

- ו. The Minhag of the ancient Chinese Jews of Kaifeng 6.

- ז. 7.

But besides the *Minhhah* there are the terms
Moed Neumah and *Muphtar Minhhah*. When
Domenge inquired the signification of these he
was unable to seize the meaning of the reply,
owing to their Chinese pronunciation of Hebrew
words.

- ח. 8. *James Finn, The jews in China, p. 47. James Finn was an English diplomat, writing about the Jews in Kaifeng (1843). Neumah = Nechama; Muphtar Minhah = Maftir Mincha. Note that the ancients Jews in China seem to have come from Persia, so probably adhered to the Persian minhagim described by Hai Gaon and Natronay Gaon.*

The Minhag of the ancient Italian Jews (Nusach Roma)

- ט. ספר שבלי הלקט ענין שבת סימן קכו 9.

נהגו לומר קודם תפלת המנחה פסוקים של נחמה "אם תשיב משבת
רגליך", "אז תתענג", "מה נאוו", "גילי מאד", "הנני שולח מלאכי" וכו' כסדר
הכתוב בסדורים. והטעם פי' אחי ר' בנימין, לפי מה שדרשו רבותינו ז"ל:
אלמלי שומרין ישראל שתי שבתות כהלכתן, מיד נגאלין, שנאמר כה אמר ה'
לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו'. וכתוב והביאותים אל הר קדשי.
ומצינו באגדה שתחילת הגאולה תהיה בשבת בשעת תפלת המנחה על כן
נהגו לומר אלו הפסוקים של נחמה

- י. 10. *Shibole Haleket is an important 13th century Italian book of customs and Halacha*
We may conclude that the Haftara and readings from the prophets in general are a
vivid expression of the themes of redemption (ישועה) and consolation (נחמה)

12. **Siddur Ashkenaz, Weekday, Shacharit, Concluding Prayers, Uva Letsiyon 3**

The Redeemer shall come to Zion and to those of Jacob who repent from sin, says God... And You, Holy One, are enthroned upon the praises of Israel. And [the angels] call one to another and say: Holy, holy, holy is God of Hosts: the fullness of all the earth is His glory.” *And they receive [sanction] one from another, and say, Holy in the highest heights of heaven, the abode of His Divine Presence; holy upon earth, the work of His mighty power; holy forever and to all eternity— is God of hosts; the whole earth is filled with the radiance of His glory.*

סידור אשכנז, ימי חול, תפילת שחרית, סיום תפילה, ובא לציון ג' ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב נאם ה'... ואתה קדוש יושב תהלות ישראל: וקרא זה אל זה ואמר: קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו:

ומקבלין דין מן דין ואמרין קדיש בשמי מרומא עלאה בית שכינתה, קדיש על ארעא עובד גבורתה, קדיש לעלם ולעלמי עלמא: ה' צבאות, מליא כל ארעא זיו קרה:

13. **תשובות רב נטרונאי גאון - ברודי (אופק) אורח חיים סימן לט**

לרב נטרונאי. ששאלתם וקרא זה אל זה ואמר (יש' ו, ג) ותשאני רוח (יח' ג, יב) - מה טעם יש שם לקרות ולתרגם, ומה טעם קבעו אותם חכמים בסדר קדושה.

כך מנהג ראשונים, מקום שיש שם תלמידי חכמים כשהיו מתפללין... לאחר שעונין אמן יהא שמיה וכו' מביאין נביא וקורין בו כעשרה פסוקים, הן חסר הן יתר, ומתרגמין אותן, ואחר כך אומרים וקרא זה אל זה ואמר ומתרגמין כשם שתרגמו אותה פרשה של נביא, ואומרין ותשאני רוח ומתרגמין אותו, כדי לסיים בשבחו של הקדוש ברוך הוא... וכיון שרבתה עניות ודלות והוצרכו תלמידים להתפרנס ממעשה ידיהם ולא היו יכולים לעסוק בתורה תמיד... עקרו לקרות בנביא בכל יום אחר תפלה. ואף על פי שעקרו לקרות בנביא, אותן שני פסוקים לא עקרו אותם ועדיין קבועים ועומדים, ומפני מה לא עקרום, שקדוש משולש הוא, קדוש קדוש קדוש (יש' ו, ג), ושלשוהו ג' פעמים בתפילה.

14. **It emerges that 'ובא לציון גואל' is a remnant of a daily reading from the prophets at the end of the shacharit service, that in the words of the gemara in Sota 49a helps to sustain a world that otherwise seems to be cursed.**

15. **The main source in the Talmud on Kaddish and the related 'Uva Letsiyon' practice**
סוטה מ"ח א

Sotah 48a

[Sota 9:12] **Rabban Shimon ben Gamliel** says that **Rabbi Yehoshua testified: From the day the Temple was destroyed there is no day that does not include** some form of **curse...** [Sota 49a] **But** if everything is deteriorating, **why does the world** continue to **exist?** The Gemara answers: **By the sanctification** that is said after the **order**, and by the response: **Let His great name** be blessed, etc., which is recited after the study of *aggada*.

רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, הָעִיד רַבִּי יְהוֹשֻעַ: מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֵין יוֹם שֶׁאֵין בּוֹ קָלָלָה... [סוֹטָה מ"ט א] וְאֵלָּא, עַל־מָא אַמְאִי קָא מְקַיִים? אַקְדוּשָׁה דְּסִידְרָא, וְאִיָּהָ שְׁמִיהָ רַבָּא דְּאַגְדָּתָא

16. משנה אבות ג'ר' טז.
 רַבִּי חֵלְפָתָא בֶּן דּוּסָא אִישׁ כֹּפֵר חֲנֻנְיָה אוֹמֵר, עֲשֶׂרָה שְׁיוֹשְׁבֵין וְעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, שְׂכִינָה שְׂרוּיָה בֵּינֵיהֶם, שְׁנַאֲמַר (תהלים פב) אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל... וּמִנֵּין אֶפְלוּ אֶחָד, שְׁנַאֲמַר (שמות כ) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲזַכִּיר אֶת שְׁמִי אָבָא אֵלֶיךָ וּבִרְכָתֶיךָ:

17. יז.
 - Now that the Temple is destroyed, the only way to come close to the Presence of God is by studying Tora
 - Therefore, precisely after a study session is it appropriate to sanctify God
 - Just as it formerly was the Temple service that sustained the world, it is now the studying of Tora that allows Jewish life and the world at large to continue.
 Moreover it is a source of consolation
 - **Kaddish** was said after a **Derasha** with **Agadda**, **Uva Letsiyon** after studying **Tanach** with **Targum** (therefore named Kedusha DeSidra = Seder Limmud)
18. יח.
Important factors that played a role in popularizing the practice of reading Haftarah / Uva Letsiyon (when no Haftarah is read):
 - Emphasizing the **continuity** between Torah, Prophets (and later Jewish tradition)
 - Offering **consolation**, hence a particular focus on readings from Yeshayahu

There seems to be a connection with the former minhag of saying a Haftarah of Nechemta at Shabbat Mincha, with the current minhag of saying of Uva Letsiyon Go'el at the beginning of Shabbat Mincha (or wider selections of prophetic verses as still in Nusach Roma)

סדר תפלת המנחה

בתפלת המנחה אומרים אס תשיב

אם

תשיב משבת רגליך עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת שנג לקדוש
י' מבורך וכבודו מעשות דרכיך ממצא חפצך ודבר דבר אז תתענג
על י' והרבבתיך על בכתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי י' דבר
על הדורים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה אומר לציון מלך אלהיך
גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק וגושע הוא עני ורובב על ח
חמור ועל עיר בן אתונות הנני שולח מלאכי ופנה דרך לפני ופתאום יבא אל היכלו דא
דארון אשר אתם מבקשים ומלאך דברית אשר אתם חפצים הנה בא אמר י' צבאות הנה
אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בא יום י' הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים
ולב בנים על אבותם הנה ימים באים נאם י' והקימותי לדור צמח צדיק ומלך מלך והש
והשכיל ועשה משפט וצדקה בארץ בימי תושע יהודה וישראל ישכון לבטח וזה שמו
אשר יקראו י' צדקנו וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם
וישבו עליה המה ובניהם ובני בניהם עד עולם ודוד עבדי נשיא להם לעולם וכרתי להם
ברית שלום ברית עולם יהיה אותם ונתתים והרבתי אותם ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם
והיה משכני עליהם והייתי להם לאלהים ודמה יהיו לי לעם וידעו דגלים כי אני י' מקדש
את ישראל בהיות מקדשי בתוכם לעולם

ואומרים אשרי יושבי ביתך ועומד החזן ואומר וכל לציון

קדיש עד לעילא ואומר

תפילתי לך י' עת רצון אלהים ברוב חסודך ענגי באמת ישעך

ואני

ועונני הזכור אחריו נס כן ואני תפילתי ואחר כך אומרים יחד

כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלהים לברך אחר אלהינו גדול
אדוננו קדוש ונורא שמו